

สรุปการบรรยายในหัวข้อ “การทูต 2.0”

จากการบรรยายพิเศษในหัวข้อ “การทูต 2.0” เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน พ.ศ. 2569 โดย นาย สิหศักดิ์ พวง เกตุแก้ว รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ สามารถสรุปใจความสำคัญได้ ดังนี้

สำหรับประเทศไทย ทิศทางการดำเนินนโยบายต่างประเทศต้องปรับตัวเพื่อตอบสนองต่อผลประโยชน์ของชาติอย่างเป็นรูปธรรม โดยมุ่งเน้นไปที่มิติด้านเศรษฐกิจเป็นลำดับแรก ทั้งนี้ กระทรวงการต่างประเทศและสถานเอกอัครราชทูตต้องแสวงหาตลาดใหม่ ๆ อยู่เสมอ เนื่องจากเป็นวิธีการในการนำเทคโนโลยีล้ำสมัยเข้ามาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาประเทศ อาทิ เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) หรือระบบคอมพิวเตอร์ควอนตัม (Quantum Computing) ที่ทั่วโลกกำลังให้ความสำคัญ อย่างไรก็ตาม การที่จะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้ ภาครัฐต้องทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ อย่างใกล้ชิดเช่นกัน เพื่อสร้างเอกภาพในการขับเคลื่อนนโยบายของประเทศ กล่าวคือ ถ้าแต่ละภาคส่วนมีการแบ่งปันข้อมูลที่สำคัญระหว่างกันและกัน รวมถึง ได้รับความรับผิดชอบของตน การกำหนดยุทธศาสตร์นโยบายต่างประเทศจะมีความเป็นเอกภาพมากยิ่งขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

นอกจากนี้ การสื่อสารเพื่อทำให้ภาคประชาชนเข้าใจ หรือที่เรียกว่า การทูตสาธารณะ (Public Diplomacy) ก็เป็นอีกกลไกหนึ่งที่ภาครัฐควรให้ความสำคัญ ภาครัฐจึงต้องเรียนรู้กระบวนการจัดการกับความคาดหวังและกระแสสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นที่อ่อนไหว เช่น กรณีความขัดแย้งเกี่ยวกับพื้นที่ทับซ้อนกับประเทศกัมพูชา การดำเนินยุทธศาสตร์ของภาครัฐจะต้องเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วย อาทิ องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) เนื่องจาก หน่วยงานดังกล่าวมักเป็นตัวแทนที่สะท้อนเสียงของประชาชน ซึ่งจะช่วยให้ภาคประชาชนได้เป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนประเทศ

ดังนั้น การเปลี่ยนผ่านไปสู่ “การทูต 2.0” ควรประกอบไปด้วยเสาหลักทางยุทธศาสตร์ที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ ประการที่หนึ่ง การดำเนินการทูตอย่างมียุทธศาสตร์ที่ชัดเจน (Diplomacy of strategy) เพื่อกำหนดทิศทางของประเทศให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ประการที่สอง การทูตที่มีความฉับไวแต่ยังคงความรอบคอบ (Diplomacy of speed) เพื่อให้การดำเนินนโยบายต่างประเทศสามารถตอบสนองต่อสถานการณ์โลกได้อย่างทันท่วงที ประการที่สาม การทูตที่มีเอกภาพทั้งในเชิงนโยบายและปฏิบัติ (Diplomacy of coherence) เนื่องจากสิ่งนี้จะช่วยให้การทำงานของแต่ละหน่วยงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และประการที่สี่ การทูตที่มีการ

สื่อสารที่ชัดเจนและตรงเป้าหมายสู่สาธารณชน (Diplomacy of communication) ซึ่งจะทำให้ประชาชนรับรู้และเข้าใจท่าทีการดำเนินนโยบายต่างประเทศของไทยได้อย่างตรงไปตรงมา

อย่างไรก็ตาม อุปสรรคสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งที่ขัดขวางการดำเนินยุทธศาสตร์เหล่านี้อย่างสมบูรณ์แบบ ได้แก่ การขาดการสร้างเอกภาพที่แท้จริง และเพื่อแก้ปัญหานี้ บุคลากรทุกระดับและทุกหน่วยงานจำเป็นต้องรู้หน้าที่และความรับผิดชอบของตน รวมถึง มีความคิดริเริ่มทำสิ่งใหม่และแบ่งปันข้อมูลระหว่างกันอย่างเท่าเทียม เพื่อประสานพลังร่วมกันที่แข็งแกร่งในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ การคิดนอกกรอบและการจัดตั้งเวทีหารือในการกำหนดยุทธศาสตร์ความร่วมมือกันของแต่ละสถาบันอย่างจริงจัง เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการพัฒนา “การทูต 2.0” ให้เกิดขึ้นจริงสำหรับประเทศไทย

ท้ายที่สุดนี้ ในขณะที่สองขั้วมหาอำนาจโลกอย่างสหรัฐอเมริกาและจีนกำลังแข่งขันกันอย่างต่อเนื่องในปัจจุบัน การดำเนินนโยบายต่างประเทศของไทยต้องมีจุดยืนและหลักการเชิงนโยบายที่ชัดเจนและมั่นคง เพื่อรักษาผลประโยชน์ของชาติในเวทีโลกได้อย่างแท้จริง และยุทธศาสตร์ “การทูต 2.0” เปรียบเสมือนเครื่องมือที่จะช่วยให้การดำเนินงานดังกล่าวเกิดประสิทธิภาพได้อย่างสูงสุด

สรุปโดย

นาย ภูมิภัทร พรหมวิเศษ

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นักศึกษาศึกษาฝึกงานสำนักงานเลขาธิการกรม กรมองค์การระหว่างประเทศ

ตั้งแต่วันที่ 8 มิถุนายน ถึง 7 สิงหาคม 2569